

Behandling af brystkræft efter operation

Denne information supplerer vores mundtlige information om den behandling, vi anbefaler dig. Informationen er tænkt som en hjælp til at få overblik over behandlingen. Dine pårørende kan også have gavn af at læse informationen.

Du har nu overstået operationen for brystkræft. Selvom hele svulsten er fjernet ved operationen, er der i nogle tilfælde risiko for, at enkelte kræftceller er efterladt i operationsområdet eller andre steder i kroppen.

Derfor suppleres den kirurgiske behandling i mange tilfælde med strålebehandling mod operationsområdet og med medicinsk behandling for at forhindre, at disse kræftceller begynder at vokse igen og danne nye kræftsvulster på et senere tidspunkt.

I et senere afsnit af denne patientinformation er angivet, om du tilhører den gruppe, som vi vil tilbyde strålebehandling.

Vi vil tilbyde dig medicinsk behandling, som omfatter behandling med celledræbende stoffer (kemoterapi). Vi vil endvidere tilbyde behandling med bisfosfonat hvis du har passeret overgangsalderen, eller i de særlige tilfælde, hvor du er før overgangsalderen og har fået behandling, som stopper dannelsen af østrogen i æggestokkene.

Planen er at starte med kemoterapi. Hvis der også skal gives bisfosfonat påbegyndes den behandling samtidig med kemoterapien. Du får særskilt skriftlig information herom.

Kemoterapi

Kemoterapi virker ved at slå kræftceller ihjel. Der findes mange forskellige slags kemoterapi. De adskiller sig i deres virkning og i deres bivirkninger. For at øge virkningen af kemoterapien gives ofte flere stoffer i kombination. De kemoterapistoffer, som anvendes hedder epirubicin og cyclofosamid, forkortet EC, samt docetaxel.

Hvordan foregår behandlingen?

Kemoterapien gives i væskeform ind i en blodåre via et drop i løbet af en ½ - 1 time. Behandlingen gentages hvert 3. uge, i alt 6 gange. De første 3 behandlinger er med EC og de næste behandlinger er med docetaxel.

Hvilke bivirkninger kan optræde?

Celler, som deler sig, er følsomme for kemoterapi. Det er derfor kemoterapien virker mod kræftceller. Men også kroppens raske celler hæmmes i nogle tilfælde. Det drejer sig især om celler i hårsække, i tarm og slimhinder samt de celler i knoglemarven, som danner blodlegemer.

Efter behandlingen kan der i de første døgn komme bivirkninger i form af almen utilpashed, kvalme, opkastning, diarre og hos enkelte irritation af slimhinder i øjne og mund. Endvidere kan der hos nogle være en let øget risiko for infektioner 1-2 uger efter behandlingerne. Du vil få udleveret forebyggende kvalmestillende medicin og som regel vil du i forbindelse med de sidste 3 behandlinger få tilbudt en knoglemarvsstimulerende indsprøjtning. Hvis du til trods herfor efter behandlingerne får udtalte bivirkninger eller feber skal du kontakte os. De fleste af disse bivirkninger kan lattes med medicin.

Hos kvinder før overgangsalderen kan behandlingens indvirkning på hormonbalancen betyde, at menstruationerne bliver uregelmæssige, eller at de ophører. Hvis menstruationerne ophører under behandlingen, vil de i nogle tilfælde, specielt hos yngre kvinder, komme igen et stykke tid efter at behandlingen er afsluttet. Hvis de ophører helt, betyder det, at overgangsalderen indtræder. I tilslutning til overgangsalderen kan der hos nogle opstå forskellige, som regel forbigående, sympto-

mer på grund af den ændrede hormonbalance. Hyppigst ses hedeture, humørsvingninger og led-smerter

Kemoterapi medfører hårtab, og alle vil i en periode have behov for paryk. Hos enkelte patienter, der er behandlet med meget store mængder af epirubicin, kan der opstå en svækkelse af hjertemusklens. Den mængde epirubicin, der bliver givet ved efterbehandlingen af brystkræft, er imidlertid langt mindre, og risikoen for svækkelse af hjertet er derfor meget ringe.

Hvis epirubicin ved indsprøjtningen siver ud gennem blodåren, kan det forårsage beskadigelse af det omgivende væv. Det er derfor vigtigt, at indsprøjtningen gives i en åre med god blodgennemstrømning.

Behandling med docetaxel kan i sjældne tilfælde medføre en overfølsomhedsreaktion med hudkløe, åndenød samt fald i blodtrykket. For at forebygge disse bivirkninger, bliver der givet tabletter med binyrebarkhormon før hver behandling. Hvis de alligevel optræder, vil der blive givet speciel medicin mod overfølsomhedsreaktionen.

Der kan ligeledes ved behandling med docetaxel komme negleforandringer og nedsat og/eller ændret følesans i hænder og fødder. For at mindske disse bivirkninger vil du i forbindelse med de sidste 3 behandlinger med docetaxel blive tilbudt kølehandsker og sokker.

Docetaxel kan også give væskeophobninger i kroppen.

Andre bivirkninger kan evt. optræde, og hvis det sker, vil vi forsøge at behandle og lindre dem bedst muligt.

De fleste bivirkninger aftager gradvist og forsvinder, når behandlingen er afsluttet. Enkelte kan dog, selv efter lang tid, have gener efter behandlingen – ex. træthed, føleforstyrrelser og tyndere hår.

Forholdsregler

Du kan omgås din familie og venner som vanligt. Hvis du kan blive gravid, skal du anvende sikker svangerskabsforebyggelse i hele behandlingsforløbet og indtil seks måneder efter afsluttet behandling, idet der kan være risiko for fosterskader. Lægemiddelstyrelsen i Danmark anser anvendelse af spiral for sikker svangerskabsforebyggelse.

Strålebehandling

Når du har overstået kemoterapien, vil du, hvis du har fået foretaget brystbevarende operation eller hvis sygdommen på operationstidspunktet havde bredt sig til lymfeknuder i armhulen eller hvis svulsten i brystet var større end 5 cm, blive tilbudt strålebehandling mod brystet eller mod forsiden af brystkassen, i alt mellem 15 og 35 gange.

I specielle tilfælde er det ønskeligt at give strålebehandlingen snarest muligt efter operation, og den vil derfor tidsmæssigt falde indenfor den periode, hvor der gives kemoterapi.

Du vil få yderligere information om strålebehandlingen.

Frivillighed

Det er frivilligt at modtage behandlingen. Hvis du er påbegyndt behandlingen, kan du altid senere vælge igen at ophøre hermed.

Undersøgelser under behandlingen

Inden hver af de 6 ganges kemoterapi skal du have taget blodprøver og tale med en sygeplejerske. I forbindelse med den 4. behandling og 3 uger efter sidste behandling taler du også med en læge. Du vil her kunne stille spørgsmål af betydning for din tidligere sygdom.

Når din behandling er afsluttet

Når behandlingen er afsluttet vil vi lave en aftale med dig om den videre kontakt med afdelingen, herunder om du ønsker selv at koordinere dine aftaler med afdelingen eller om du ønsker en fast plan for kontakterne.

Vi anbefaler, at du med regelmæssige mellemrum får foretaget mammografi. Herudover anbefaler vi ikke undersøgelser med henblik på tidlig opsporing af tilbagefald eller ny kræftsygdom.

Hvilke symptomer skal du være opmærksom på

Hvis du under eller efter behandlingen får nye symptomer, som du tror kan have med brystkræftsygdommen at gøre, opfordrer vi dig til at kontakte os, så vi kan tale med dig herom og eventuelt foreslå yderligere undersøgelser. Du henvises i den forbindelse til dokumentet: *Hvilke symptomer skal man være opmærksom på efter behandling for brystkræft?*, som udleveres sammen med denne information.

Hvad kan du selv gøre

Det vil gavne dig, at motionere regelmæssigt og at holde dig så normalvægtig som muligt. Derudover skal du spise så sundt og varieret som muligt. Vi anbefaler ikke, at du tager kosttilskud.

Hvem kan få oplysninger fra din journal?

I Danmark foregår behandlingen af brystkræft efter vejledning af Den Danske Brystkræftgruppe (DBCG), som blev oprettet i 1977 for at forbedre behandlingsresultaterne og for at sikre, at alle patienter i Danmark, uanset afdeling, får tilbudt behandling efter helt samme retningslinier. Det betyder også, at visse oplysninger om sygdommen i din journal vil blive registreret af DBCG og senere indgå i videnskabelige rapporter. Det samme gælder eventuelle videnskabelige undersøgelser foretaget på vævsprøver fra knuden, som blev fjernet, eller på blodprøver. Der vil dog på intet tidspunkt blive offentliggjort oplysninger, som kan henføre til dig personligt.

Andre spørgsmål

Er der andre spørgsmål du ønsker at drøfte med os, står vi til rådighed.

PATIENTENS ACCEPT

Jeg giver hermed mit samtykke til:

- At oplysninger i min journal vedrørende brystkræftsygdommen registreres i det danske brystkræftregister (DBCG). Registeret er underlagt den danske registerlov.
- At det overskydende væv jeg fik fjernet ved operationen må opbevares på hospitalet eller i det danske brystkræftregister.
- At mine data og væv i anonymiseret form må anvendes i videnskabelige undersøgelser.
- At jeg i fremtiden kan kontaktes med henblik på evt. deltagelse i videnskabelige undersøgelser.

Patientens navn:.....

CPR nr:.....

Dato:..... Underskrift:.....

Hvilke symptomer skal man være opmærksom på efter behandling for brystkræft?

Efter behandling for brystkræft kan følgende symptomer være tegn på **tilbagefald** af sygdommen i brystet eller de nærmeste omgivelser:

- En ny knude i det opererede bryst eller i det opererede område, hvis brystet er bortopereret
- En knude i det modsidige bryst
- En knude eller en hævet lymfeknude i armhulen
- Langvarig, tør hoste
- Nyopståede knoglesmerter i ryg, skuldre og hofter

Følgende symptomer kan optræde som **en følge af behandlingen**, men kan i sjældne tilfælde også være udtryk for et tilbagefald af kræftsygdommen:

- Smerter lokaliseret til det opererede område
- Betændelse i det opererede bryst eller nærmeste omgivelser
- Hævelse af armen på den opererede side

Du skal generelt være opmærksom på

- Nye symptomer i din krop
- Din krops funktion

Hvis du tror, at de symptomer, du oplever, kan have med din kræftsygdom at gøre eller med den behandling, du har fået, bør du henvende dig til den afdeling, hvor du bliver fulgt. Er du i tvivl, bør du kontakte din praktiserende læge.